

Sygn. akt XVII AmC 1466/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2011r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Witkowska

Protokolant: asystent sędziego Joanna Pączkowska

po rozpoznaniu w dniu 28 lipca 2011r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko (...) z siedzibą w K.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje stosowania przez (...) z siedzibą w K. w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o następującej treści:

„Wszelkie spory wynikłe pomiędzy Bankiem a Klientami, które nie mogą być rozstrzygnięte polubownie rozstrzygane będą przez sąd powszechny właściwy dla siedziby Banku”.

II. Zasądza od (...) z siedzibą w K. na rzecz (...) z siedzibą w P. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

III. Poleca pobranie Kasie Sądu Okręgowego w Warszawie od (...) z siedzibą w K. kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem opłaty stałej od pozwu, od której uiszczenia powód był zwolniony z mocy prawa.

IV. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) z siedzibą w K..

/-/ SSO Maria Witkowska

Sygn. akt XVII AmC 1466/10

UZASADNIENIE

W dniu 14 maja 2010 roku powód - (...) z siedzibą w P. wniósł pozew przeciwko pozwanemu – (...) z siedzibą w K., w którym domagał się uznania za niedozwolone postanowienia zawartego w stosowanym przez niego wzorcu umownym o nazwie „Regulamin świadczenia usługi bankowości internetowej (...) dla posiadaczy rachunków bankowych w (...)” o treści:

„Wszelkie spory wynikłe pomiędzy Bankiem a Klientami, które nie mogą być rozstrzygnięte polubownie rozstrzygane będą przez sąd powszechny właściwy dla siedziby Banku”.

Powód wniósł ponadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Swoje roszczenie powód oparł na fakcie, że pozwany jako spółdzielnia prowadzi działalność bankową, w ramach której posługuje się przygotowanym przez siebie regulaminem. Jako dowód powód załączył do pozwu przedmiotowy „Regulamin świadczenia usługi bankowości internetowej (...) dla posiadaczy rachunków bankowych w (...)”.

W ocenie powoda wskazane postanowienie stanowi niedozwoloną klauzulę abuzywną, natomiast wzorzec umowy stosowany przez pozwanego jest rażąco sprzeczny z dobrymi obyczajami i narusza uzasadnione interesy konsumentów.

Powód wywiódł, że zakwestionowana klauzula powinna zostać uznana za niedozwoloną, gdyż w sposób sprzeczny z prawem przewiduje narzucenie konsumentom właściwości miejscowej Sądu korzystnej wyłącznie dla banku. Powód zauważył, iż taka klauzula została już wpisana do rejestru UOKIK pod numerem 1747.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o połączenie spraw m.in. o sygn. XVII AmC 1463/10, XVII AmC 1464/10, XVII AmC 1465/10 na podstawie art. 219 kpc.

Pozwany podniósł, że tylko wtedy można stwierdzić, że dana klauzula jest abuzywna, gdy narusza jednocześnie obydwie przesłanki z art. 385¹ kc w postaci sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesów konsumenta. Jednocześnie wskazał, że nie można stwierdzić in abstracto, czy dana klauzula umowna jest abuzywna, czy też nie, albowiem trzeba ją oceniać na podstawie konkretnych okoliczności danego wypadku.

Pozwany podkreślił, że w orzecznictwie za rażące naruszenie interesów konsumentów przyjmuje się sytuację, w której w rażący sposób została naruszona równowaga interesów stron poprzez wykorzystanie przez jedną ze stron swojej przewagi przy układaniu wzorca umowy, przy czym „rażące” oznacza znaczne odchylenie przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków, zaś sprzeczność z dobrymi obyczajami oznacza wykroczenie przeciw uznanym w społeczeństwie zasadom moralnym lub przyjętej w obrocie uczciwości, a więc próbę obrony praw strony układającej wzorzec na koszt konsumenta, bez dostatecznego brania pod uwagę jego interesów. W związku z powyższym, według pozwanego, powód zarzucając pozwanemu naruszenie dobrych obyczajów oraz ich rażące naruszenie powinien wykazać, że (...) faktycznie dopuszcza się takich praktyk.

Odnosząc się do zarzutów stawianych przez powoda co do zakwestionowanej klauzuli pozwany podkreślił, iż Regulamin, w którym została ona zamieszczona dotyczy świadczenia usług bankowych w zakresie elektronicznego instrumentu płatniczego - internetowej obsługi rachunków dla klientów Banku Spółdzielczego. Jak podał pozwany, na warunkach określonych niniejszym Regulaminem klient banku otrzymuje dostęp do rachunku bankowego za pośrednictwem internetu.

Pozwany wskazał, że zakwestionowane postanowienie nie narusza w sposób rażący interesów konsumentów, nie jest także sprzeczne z dobrymi obyczajami, albowiem regulację tą narzucają powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Przy czym powołał się na przepis art. 33 kpc i art. 34 kpc, uznając go za analogiczną regulację do zawartej w Regulaminie. Z tego względu w ocenie pozwanego brak jest podstaw do przyjęcia, że zakwestionowane postanowienie powinno być uregulowane odmiennie.

Pozwany wskazał ponadto, iż Stowarzyszenie w żaden sposób nie wykazało, iż w przypadku niniejszej klauzuli spełnione są przesłanki sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesów konsumentów, do czego jest zobowiązane na podstawie art. 6 k.c.

Rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany – (...) z siedzibą w K. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług bankowych.

Pozwany posługiwał się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym o nazwie „Regulamin świadczenia usługi bankowości internetowej(...) dla posiadaczy rachunków bankowych w (...)”, który zawierał zakwestionowane przez powoda postanowienie o następującej treści:

„Wszelkie spory wynikłe pomiędzy Bankiem a Klientami, które nie mogą być rozstrzygnięte polubownie rozstrzygane będą przez sąd powszechny właściwy dla siedziby Banku”.

W odpowiedzi na pozew pozwany nie zakwestionował, iż w stosowanym przez niego wzorcu zawarte jest powołane w pozwie postanowienie. Nie zaprzeczył także, aby stosował wskazane postanowienie, w związku z czym okoliczność tą należało uznać za przyznaną w oparciu o przepis art. 230 k.p.c.

Wobec nie zakwestionowania wiarygodności wzorca umownego, ani niezgodności kwestionowanego postanowienia z treścią postanowienia zawartego w Regulaminie należało uznać za udowodnione, iż jest ono stosowane przez pozwanego.

Na rozprawie w dniu 28 lipca 2011 r. pełnomocnik pozwanego podniósł, iż przedmiotowa klauzula została już usunięta, nie potrafił jednak podać daty jej usunięcia.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Sąd poddał treść przedmiotowego postanowienia wzorca umownego ocenie prawnej w kontekście czy ma ono charakter niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., w wyniku czego uznał, iż powództwo jest uzasadnione.

Należy podkreślić, że w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd dokonuje abstrakcyjnej oceny wzorca celem ustalenia, czy zawarte w nim klauzule mają charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ k.c. Niedozwolone postanowienia umowne określają przepisy art. 385¹ – 385³ k.c., mające na celu ochronę konsumenta przed niekorzystnymi postanowieniami umowy łączącej go z profesjonalistą.

W myśl art. 385¹ § 1 k.c., za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Z przytoczonego sformułowania wynika zatem, że możliwość uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania zależna jest od spełnienia następujących przesłanek:

- 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, a więc nie podlegało negocjacom;
- 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami;
- 3) ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta;
- 4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższe przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, natomiast brak jednej z nich skutkuje tym, iż Sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

Analizując zakwestionowane przez powoda postanowienie w oparciu o w/w kryteria, nie budzi wątpliwości Sądu, że konsumenci nie mają wpływu na jego treść, a zatem należało uznać, że postanowienie nie jest z nimi uzgadniane indywidualnie.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy także świadczenia głównego wynikającego z umowy, a kwestii właściwości miejscowej Sądu, który ma rozstrzygać spory wynikłe pomiędzy bankiem a klientami.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem jedynie kwestia, czy zakwestionowane przez powoda postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Pojęcie „dobrych obyczajów” (w szczególności w stosunkach umownych między profesjonalistą a konsumentem) zdefiniowała judykatura - w orzeczeniu SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, IC Biul. SN 2006, nr 2, s. 86 wskazano, iż za „sprzeczne z dobrymi obyczajami” należy uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym.

W świetle powyższego Sąd uznał, że kwestionowana przez powoda klauzula o treści „**Wszelkie spory wynikłe pomiędzy Bankiem a Klientami, które nie mogą być rozstrzygnięte polubownie rozstrzygane będą przez sąd powszechny właściwy dla siedziby Banku**”. stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Stosownie do treści art. 385³ pkt 23 k.c. w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

Natomiast przedmiotowe postanowienie niewątpliwie przewiduje poddanie sporu do rozpoznania przez sąd, który nie zawsze będzie właściwy miejscowo.

Zdaniem Sądu w przypadku, gdy stroną umowy jest konsument, a postanowienie umowne dotyczące właściwości Sądu zamieszczone zostało we wzorcu umownym narzuconym konsumentowi przez przedsiębiorcę, uregulowanie, które wyłącza konsumentowi możliwość wyboru pomiędzy właściwością ogólną a przemienną określoną w przepisie art. 34 kpc jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, albowiem ustawa Kodeks postępowania cywilnego daje konsumentowi możliwość wyboru w tym zakresie.

Sąd zważył, że zakwestionowane postanowienie jest przejawem nadużywania przez pozwanego uprzywilejowanej pozycji kontraktowej profesjonalisty liczącego na brak świadomości prawnej konsumenta i pozbawiającego konsumenta praw zawartych w ustawie. Ponadto, postanowienie to może narazić konsumenta na niedogodności związane z ochroną swoich praw, utratą czasu, koniecznością dojazdów.

Z powyższych względów należy uznać, że zakwestionowane postanowienie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta.

Podnoszona przez pozwanego okoliczność zaniechania stosowania zaskarżonego postanowienia wzorca umownego nie ma wpływu na bieg postępowania, albowiem pozwany nie wykazał, że zaniechanie to miało miejsce sześć miesięcy

przez wniesieniem pozwu, co więcej, okoliczności tej nie podnosił w odpowiedzi na pozew, co wskazuje, iż ewentualne zaniechanie miało miejsce po wytoczeniu powództwa (art.479⁴⁰ kpc).

Z tych względów Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwanego w obrocie z konsumentami stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i zakazał jego stosowania na podstawie art. 479⁴² k.p.c.

O wysokości wpisu od pozwu i obciążeniu nim pozwanego na rzecz Skarbu Państwa orzeczono na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010r. Nr 90, poz. 594 ze zm.). O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. Publikację prawomocnego wyroku na koszt pozwanego zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c.

/-/ SSO Maria Witkowska